

Grimstad kommune

Kontrollutvalgets årsmelding 2017

Temark

Agder og Telemark
Kontrollutvalgssekretariat IKS

1. INNLEDNING

Kontrollutvalget avgir med dette en samlet årsmelding for 2017. Denne skal gi et bilde av utvalgets formelle rolle, instruks, forholdet til revisjonen og sekretariatet og de viktigste saker som er behandlet i året med kommentar. Kontrollutvalget avgir hvert år uttalelse til kommuneregnskapet, adressert til kommunestyret. Etter forskrift for kontrollutvalg, skal kontrollutvalget årlig rapportere om resultatet av gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter og selskapskontroll. Bestemmelsen må ses i sammenheng med vedtatte planer og presenteres på denne måten for året 2017.

2. KONTROLLUTVALGETS SAMMENSETNING

Kontrollutvalget velges av kommunestyret og skal på vegne av kommunestyret føre det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen. Alle kommuner og fylkeskommuner er pliktig til å velge et kontrollutvalg. Kommunestyret kan foreta nyvalg av kontrollutvalgets medlemmer i valgperioden, men da må hele utvalget velges på nytt. Kommuneloven krever at minst ett av medlemmene skal velges blant kommunestyrets medlemmer. Departementet har tolket det slik at dette gjelder ved konstituering. Regler for valg av medlemmer til kontrollutvalget er fastsatt i egen forskrift. Det er strenge begrensninger i hvem som er valgbare til utvalget.

Kontrollutvalgets medlemmer 2017

Medlemmer
Gunnar Topland (H), leder
Tore Fredvig Erichsen (Frp), nestleder
Hege Bjerke Erlandsen (H), medlem
Eli Skaiaa (Krf), medlem
Jarle Christiansen (Ap), medlem

Varamedlemmer 2017

Varamedlemmer for H, Frp	Varamedlemmer for Ap, Krf, V, SP
Laci Hege Laszlo (Frp)	Anne Mo Grimdalen (V)
Torkel Stana (H)	Anne Kari Mentzoni (Ap)
Tårån Haugstøl (Frp)	Teodor Teistedal (Krf)
Per Martin Strand (H)	Lars Magne Tønnesøl (Sp)
Per Øyvind Erlandsen (H)	

3. RAMMER FOR KONTROLLUTVALGETS ARBEID

Etter Kommune-lovens § 77 er kommunestyret pålagt å opprette et eget kontrollutvalg som skal forestå det løpende tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltning og de folkevalgte organ som kommunestyret har opprettet. Tilsynet og kontrollen skjer på vegne av kommunestyret.

Kommune-lovens § 77 slår fast:

”4. Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).

5. Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m. ”

Kontrollutvalgets oppgaver er i utgangspunktet gitt i kommune-loven § 77, og i forskrift om kontrollutvalg av 15.06.2004, men kommunestyret kan konkret be utvalget utføre særskilte tilsynsoppgaver på sine vegne. Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning. Kontrollutvalget skal ifølge kommune-loven sørge for mange oppgaver som vi vil komme nærmere inn på senere.

4. OPPLÆRING OG KURS

Det stilles stadig større krav og forventninger til kontrollutvalgets kompetanse, både fra det politiske miljø og kommunens innbyggere. Endret regelverk gjør det nødvendig å legge til rette for opplæring og kursvirksomhet for alle medlemmer av kontrollutvalget. Kunnskap om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk er nødvendig for å utføre de oppgaver som fremgår av lov og forskrift. Slik opplæring og kursvirksomhet kan skje lokalt (høst og vårkonferanse i regi av Temark) eller gjennom sentrale tilbud. Kontrollutvalget inviteres blant annet årlig til landskonferansen for kontrollutvalg i regi av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) og Fagkonferansen i regi av Forum for kontroll og tilsyn. Dette er viktige samlinger for å tilføre kontrollutvalgets medlemmer ny kunnskap, og det er en arena der kontrollutvalgsmedlemmer fra hele landet møtes, drøfter saker og arbeidsmetoder. Temark har arrangert to regionale konferanser for kontrollutvalgsmedlemmer i 2017. Dette for å øke og utvikle både nye og erfarne kontrollutvalgsmedlemmer sin kompetanse om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk.

5. SEKRETARIAT

Kontrollutvalget får sekretariatsbistand fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Kommunen ble medeier av Temark fra 01.07.2014 i forbindelse med etableringen av sekretariatet i Agder. Med oppdrag for 31 kommuner og 3 fylkeskommuner i Vest-Agder, Aust-Agder og Telemark er Temark et av landets største kontrollutvalgssekretariat. Sekretariatet har syv ansatte og fast sekretær for kontrollutvalget er Sander Haga Ask.

Sekretariatet utreder saker, saksbehandler, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møter, samt vedtaksoppfølging. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonsselskap, og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget.

6. REVISJON

Kommunen er medeier i, og har avtale om levering av revisjonstjenester med Aust Agder Revisjon IKS. Selskapet leverer revisjonstjenester til 10 kommuner og fylkeskommunen i Aust-Agder. Selskapet utfører hovedsakelig regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for kommunen. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Ketil Raknes og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Kristian Fjellheim Bakke. Hovedrevisor for Grimstad kommune er Arne Kjell Tellefsen.

Kontrollutvalget skal påse at revisjonen av kommunen skjer på en betryggende måte. Det er derfor viktig at utvalget har god dialog med revisor og holder seg orientert om revisjonens arbeid. Kontrollutvalget gjennomfører sitt påseansvar overfor revisjonen ved at revisor fast orienterer i kontrollutvalgets møter om det pågående revisjonsarbeidet. Revisor har i 2017 i tråd med god revisjonsskikk lagt frem sin uavhengighetserklæring og presentert den overordnede regnskapsrevisjonsstrategien for 2017.

7. ØKONOMI

For å utøve sin funksjon på en god måte har kontrollutvalget lagt vekt på å be kommunestyret om økonomiske rammer som muliggjør den aktiviteten som det legges opp til i møte- og arbeidsplanen. Kontrollutvalget er i henhold til kommuneloven pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen.

Regnskapstallene for den samlede kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen fremkommer av kommunens samlede årsregnskap. Det er sum for kontroll, tilsyn og revisjon som er vedtatt av kommunestyret. I denne posten ligger det kostnader til drift av kontrollutvalget, kjøp av sekretariattjenester og kjøp av revisjonstjenester.

Budsjett og regnskap for 2017 viser følgende

Beskrivelse:	Budsjett 2017	Regnskap 2017
Møtegodtgjørelse m.v.	80 000	66 200
Litteratur, abonnement	2 000	1 400
Matvarer	5 000	5 500
Kurs/opplæring (inkl. reise)	60 000	31 100
Kontrolltjenester (inkl. selskapskontroll)	80 000	269 462
Sum KU	227 000	373 662
Kjøp fra IKS		
<i>Sekretariat</i>	205 000	204 900
<i>Revisjon</i>	2 096 000	2 096 000
Sum kontrollvirksomhet	2 528 000	2 674 562

Regnskapet for 2017 viser et totalt merforbruk på kr. 146 562. Merforbruket er forventet og skyldes arbeidet med saken om kjøp av helsetjenester i Grimstad kommune. Denne saken har medført ekstra møter samt kostnader knyttet til oppdraget fra kommunestyret for å gjennomføre e-postanalyser. På posten «Kontrolltjenester (Inkl. selskapskontroll)» utgjør kr. 71 250 revisjonens arbeid med rapporten overordnet eierskapskontrollen, 98 212 kr for Kluge sin juridiske vurdering og 100 000 kr for Thommessen sin vurdering i samme sak.

8. KONTROLLUTVALGETS ARBEID – MØTER OG SAKER

Kontrollutvalget har i 2017 avholdt 7 møter og behandlet 55 saker. Dette er en økning fra 44 saker i 2016. Det har for kontrollutvalget vært et krevende år med høy arbeidsintensitet. Saken om innkjøp av helsetjenester har som i 2016 krevd mye tid og ressurser. Det har blitt avholdt et ekstra kontrollutvalgsmøte mot de planlagte 6 møtene. Siden kontrollutvalget både i 2016 og 2017 har måtte gjennomføre ekstramøter er det fra og med 2018 planlagt 7 møter i året.

Stortinget har vedtatt å oppheve kommuneloven § 77 nr. 8. Det innebærer at kontrollutvalget i likhet med andre folkevalgte organ som hovedregel skal holde åpne møter. Lovendringen trådte i kraft fra 01.07.2013. Sakskart, saksdokumenter og protokoller legges løpende ut på kommunens og sekretariatets hjemmeside.

Utvalget ønsker å ha oppdatert informasjon om kommunens virksomhet, og samtidig gjøre egen funksjon mer kjent. Administrasjonen har ved flere anledninger blitt invitert til kontrollutvalget for å orientere om forskjellige virksomhetsområder i kommunen.

Kontrollutvalget ønsker å være synlig og ha god kontakt med kommunens ledelse. Saken om kjøp av helsetjenester har gitt et stort mediefokus på kontrollutvalget og pressen har vært tilstede på de fleste møtene i 2017. Rådmannen samt representanter for rådmannen har deltatt på flere av utvalgets møter, noe kontrollutvalget oppfatter som en styrke i sitt arbeid.

Det er viktig med en god kommunikasjon mellom kommunestyret og kontrollutvalget. Ordføreren har en sentral rolle i denne kommunikasjonen og har deltatt i flere av kontrollutvalgets møter gjennom året. Dette er med på å styrke og fremheve kontrollutvalget som kommunestyrets kontrollorgan ovenfor administrasjonen.

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold utvalget er pålagt å arbeide med, gjennom kravene i kommuneloven § 77 og forskrift om kontrollutvalg. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene er det i stor grad opp til utvalget å definere selv.

Kontrollutvalget kan etter anmodning fra kommunestyret, etter innspill fra innbyggere eller på eget initiativ ta opp forhold ved kommunens virksomhet, som kan knyttes til utvalgets tilsynsarbeid. Kontrollutvalget er også opptatt av hvordan kommunen følger opp rapporter fra andre tilsyn.

I det følgende har vi trukket frem noen av sakene som har vært behandlet i løpet av året 2017. Regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroller er trukket ut som egne kapitler henholdsvis kapittel 9, 10 og 11.

- Budsjettrutiner og evaluering av støttetjenester i Helse og omsorg
- Revidering av plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019
- Tilsyn: levering av helsetjenester til enkeltbruker
- Varsling om kritikkverdige forhold i Grimstad kommune
- Revisors egenvurdering av uavhengighet 2017
- Handlingsplanen for oppfølging av innkjøpssaken
- Overordnet eierskap og eierstyring ved kommunenes selskaper
- Analyse av e-poster i innkjøpssaken
- Årsregnskap 2016 Grimstad Bolig- og tomteutvikling KF
- Årsregnskap 2016 Grimstad kulturhus KF
- Årsregnskap og årsmelding 2016 Grimstad kommune
- Årsrapport 2016 Kemneren i Grimstad
- Grimstad kontrollutvalg årsmelding 2016
- Orientering om revisors rolle i innkjøpssaken
- Forvaltningsrevisjon Varsling og ytringsklima blant ansatte og ledere i Grimstad kommune
- Oppfølging av forvaltningsrevisjon Byggesaksbehandling
- Samordnet tilsynskalender 2017 for Grimstad kommune
- Orientering om første tertialrapport 2017
- Oppfølging av tilsynet med arkivene i Grimstad kommune
- Rutiner ved misligheter – Grimstad kommune
- Tilsyn: Beredskapen ved vannforsyningen i Grimstad kommune
- Orientering om arbeidet med Internkontrollen
- Budsjett for kontroll, tilsyn og revisjon 2018
- Oppfølgingen av skolemiljøsak
- Orientering om andre tertialrapport 2017
- Møte- og arbeidsplan 2018 Grimstad kontrollutvalg
- Overordnet revisjonsstrategi regnskapsrevisjon 2017
- Orientering om budsjett 2018 Grimstad kommune

- Orientering om avrop på inngåtte rammeavtaler i helse og omsorgssektoren
- Henvendelse om leverandørkontrolloppdraget og håndteringen av varslinger

9. REGNSKAPSREVISJON

Revisjon av årsregnskapet er en helt sentral del av kommunens egenkontroll. Revisor skal gi trygghet for at en kan stole på informasjonen kommunen gir om sin økonomi. Dette er en viktig oppgave. Revisor er en uavhengig og objektiv tredjeperson som gjennom sine kontroller kan avdekke og forebygge feil og mangler i den økonomiske rapporteringen. Revisor vil i tillegg veilede kommunen for å bidra til å forebygge og avdekke feil og misligheter.

Kontrollutvalget skal påse at kommunen blir revidert på en betryggende måte. Utvalget er derfor avhengig av at revisor gir tilstrekkelig rapportering om revisjonsarbeidet. At kontrollutvalget og revisor har en god dialog og god forståelse av sine oppgaver, er viktige forutsetninger for å være trygg på at revisjonsarbeidet blir forsvarlig utført.

Revisjonen avgir en revisjonsberetning av de kommunale foretakene og kommunens årsregnskap til kontrollutvalget. I tillegg til avgitte beretninger og uttalelser mottar kontrollutvalget jevnlig i møter informasjon om utført regnskapsrevisjon. Hovedrevisor har presentert den overordnede regnskapsrevisjonsstrategien for kontrollutvalget. Kontrollutvalget har gitt uttrykk for at det gjøres mye godt arbeid innenfor området regnskapsrevisjon og at de er fornøyd med måten revisjonen løser oppdraget på.

10. FORVALTNINGSREVISJON

Forvaltningsrevisjon er et verktøy som kommunestyret og kontrollutvalget skal bruke for å sikre at kommunen drives på en måte som ivaretar innbyggernes behov og rettigheter best mulig. Forvaltningsrevisjon er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget. Gjennom forvaltningsrevisjon kan kontrollutvalget undersøke om kommunen etterlever regelverk, når fastsatte mål, og om ressursene forvaltes på en effektiv måte.

Kontrollutvalget har vært delaktig i valg av tema og utforming av problemstillinger basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering, innenfor de rammer som er gitt av kommunestyret. Kontrollutvalget er delegert myndighet til å bestemme hvordan avsatte ressurser til forvaltningsrevisjon skal benyttes, og revisjonen har gjennomført forvaltningsrevisjonen i henhold til faglige krav i løpet av valgperioden.

Selv om det er spesifikke krav til gjennomføring av en forvaltningsrevisjon, er det viktig at kontrollutvalget involverer seg i valg av problemstillinger, avgrensninger og tilnærming. Forvaltningsrevisjon gir kontrollutvalget muligheten til å gå i dybden i ulike saksforhold, innen ethvert virksomhetsområde i kommunen. Forvaltningsrevisjon vil derfor kunne ha høy

nytteverdi, både i utvalgets kontrollvirksomhet, og i kommunens internkontroll og forbedringsarbeid.

Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon. Planen skal vedtas av kommunestyret selv, men kommunestyret kan delegerere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planperioden.

Kontrollutvalget behandlet i 2016 en ny Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016-2019. Aust-Agder Revisjon IKS utarbeidet et forslag til plan for forvaltningsrevisjon basert på en overordnet analyse av kommunen. Som følge av kommunestyrets vedtak i sak PS 17/13 ble forvaltningsrevisjonsprosjektet Varsling og ytringsklimaet blant ansatte og ledere i Grimstad kommune lagt inn i Plan for forvaltningsrevisjon. Prosjektet ble vedtatt igangsatt av kontrollutvalget 27.04.2017. Kontrollutvalget fikk rapporten til behandling i sitt møte 07.09.2017. I rapporten kom revisjonen med følgende anbefalinger til Grimstad kommune:

- *«Grimstad kommune bør gjennom eksisterende og eventuelt nye arenaer opprettholde og utvikle et målrettet arbeid som sikrer kultur og kompetanse i tråd med de allmenne forventninger til ytringsfrihet og sunn varslingskultur*
- *Grimstad kommune bør vurdere tiltak som kan bidra til å sikre en solid forankring av kommunens kjerneverdier på arbeidsplassen, noe som antas å gi positive effekter knyttet til opplevelsen av å si ifra om kritikkverdige forhold uten å bli møtt med uvilje*
- *Grimstad kommune bør sikre at alle ansatte, folkevalgte og ledere gjøres kjent med kommunens etiske retningslinjer og varslingsrutiner. Samtidig bør det vurderes om dokumentasjonen knyttet til dette kan samles på et sted slik at ansatte på en enklere måte kan se helheten i dette. Revisjonen ser i denne sammenheng verdien i at Grimstad kommune understøtter dette arbeidet med rutiner for «onboarding» som kan logge hvem som har gjort seg kjent med disse og hvem som ikke har»*

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak i saken:

«Kontrollutvalget registrer at mange ansatte i kommunen opplever at det er trygt å varsle og ytre seg om kritikkverdige forhold. Samtidig er det ansatte som lar være å varsle i frykt for konsekvenser, eller at de oppfatter at leder ikke tilrettelegger for ansattes mulighet til å melde fra om kritikkverdige forhold. Rådmannen har igangsatt flere tiltak for å sikre et godt varslings- og ytringsklima i kommunen, og rapporten vil være et viktig bidrag for det videre arbeid.

Kontrollutvalget ønsker å fremheve viktigheten av at både administrasjonen og kommunestyret må jobbe sammen for å sikre et godt varsling og ytringsklima i kommunen.

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og innstiller følgende til kommunestyret:

Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapporten Varslings- og ytringsklima blant ansatte og ledere i Grimstad kommune til orientering og ber rådmannen følge opp revisjonens observasjoner og anbefalinger i rapporten.

Rådmannen vil orientere kontrollutvalget om oppfølgingen av rapporten og arbeidet med å sikre et godt varslings- og ytringsklima i kommunen innen oktober 2018.»

Kontrollutvalget vedtok i møte 26.10.2017 å starte forvaltningsrevisjonsprosjektet Budsjettering og økonomistyring i helse og omsorg. Det er forventet at revisjonen vil levere prosjektet våren 2018.

11. SELSKAPSKONTROLL

Selskapskontroll er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget og er et viktig virkemiddel for å sikre at selskapene underlegges demokratisk styring og kontroll. I den vedtatte plan for selskapskontroll 2016-2019 er følgende prosjekter prioritert:

- *Grimstad eiendomsutvikling AS*
- *Konsesjonskraft IKS*
- *Kommunens overordnede eierskap og eierstyring*

Etter bestilling av kontrollutvalget i møtet 16.03.2017 startet Aust-Agder Revisjon IKS arbeidet med selskapskontrollen Overordnet eierskap og eierstyring ved kommunale selskaper. Kontrollutvalget fikk selskapskontrollrapporten til behandling i sitt møte 14.12.2017 og fattet følgende vedtak i saken:

«Kontrollutvalget tar revisjonsrapporten «Overordnet eierskap og eierstyring ved kommunale selskaper» til orientering.

Kontrollutvalget innstiller til følgende vedtak i kommunestyret:

Kommunestyret tar revisjonsrapporten «Overordnet eierskap og eierstyring ved kommunale selskaper» til orientering og ber rådmannen følge opp revisjonens anbefalinger om:

- 1. At det systematisk arbeides med å vedlikeholde eierskapsmeldingen, og følger opp vedtatte eierskapsprinsipper og planlagte mål med arbeidsgruppe og strategier i praksis.*
- 2. At den planlagte opplæring av eierrepresentanter i kommunale selskaper gjennomføres.*

Kommunestyret ber rådmannen snarest utarbeide ny eierskapsmelding for fremleggelse i kommunestyret.»

12. KONKLUSJON OG AVSLUTTENDE KOMMENTARER

Kontrollutvalgets årsmelding for 2017 legges med dette frem for kommunestyret til orientering. Ved å se årsplan og årsmelding for 2017 i sammenheng, kan kommunestyret se om de vedtatte oppgaver og målsettinger for kontrollutvalget er eller blir fulgt opp.

Grimstad, 23. april 2018

Gunnar Topland
Leder

Sander Haga Ask
Sekretær